

EUROPEAN CITIZENS' PANEL
Tackling Hatred in Society

Európai polgári vitacsoport a társadalomban tapasztalható gyűlölet elleni küzdelemről

Az 1. ülészak összefoglalása

[2024. április 5-7.]

Az ülésről néhány szóban...

Egy elgondolkodtató és ígéretes első ülés

Mivel magyarázható a társadalomban terjedő gyűlölet? Mik a mozgatórugói és a kiváltó okai? És hogyan tudunk közösen fellépni ellene? Az Európai Bizottság által véletlenszerűen kiválasztott 150 uniós polgár három hétvégén ezekre a súlyos kérdésekre keresi a válaszokat. A résztvevők az ülés végén ajánlásokat terjesztenek elő, amelyek inputként szolgálnak az Európai Bizottság számára a gyűlölet elleni küzdelemre irányuló stratégiák kidolgozása során.

Az új polgári vitacsoport első ülésére április 5. és 7. között került sor Brüsszelben. E három nap során különböző szakértők és a civil társadalom tagjai osztották meg egymással a témával kapcsolatos tapasztalataikat és ismereteiket. Az első hétvége célja az volt, hogy a csoport jobban megértse a gyűlölet természetét, illetve az egyénekre és a társadalomra gyakorolt hatását. A 27 uniós tagállamból érkező résztvevők az eltérő nemzeti és kulturális kontextusok szempontjaival, illetve személyes tapasztalataikkal gazdagították a vitát. Többek között ezek a megindító és őszinte beszámolók tették minden eddighez képest egyedivé a panel első ülését.

Mit tanulhatunk az első ülésből?

1. nap: A gyűlölet megnyilvánulásainak megértése

„Célunk, hogy már a kezdetektől fogva bevonjuk Önöket a politikai vitába”, jelentette ki **Dana Spinant**, a Kommunikációs Főigazgatóság (DG COMM) főigazgatója a résztvevők előtt elmondott pénteki köszöntőjében.

„Mind a felvetődő kérdések nehézsége, mind a válaszok sokfélesége meglepő” vette át a szót **Colin Scicluna**, Dubravka Šuica alelnök kabinetfőnöke. **Ana Gallego Torres**, a Jogérvényesülési és Fogyasztópolitikai Főigazgatóság főigazgatója úgy vélte, hogy a gyűlölet támasztotta kihívások csakis a polgárok bevonásával kezelhetők. „Szükségünk van az Önök véleményére ahhoz, hogy különböző nézőpontokból átgondolhassuk a kérdést. Az EU olyan államok szövetsége, amelyek fontosnak tartják az emberi jogok és a kisebbségekhez tartozó személyek tiszteletben tartását. Törekszünk arra, hogy mindenkinek tiszteletben

tartsuk a véleményét, erről szól a társadalmi szerződésünk, és ez tesz bennünket európaivá.”

A vitacsoport ezután a tudásbizottság tagjaival közösen sorra vette a gyűlölet különböző - pszichológiai, szociológiai és jogi - vetületeit.

A gyűlölet nem csupán egy gondolat...

Manos Tsakiris, a University of London pszichológia tanszékének professzora szerint az egyik fő feladat, hogy feltárjuk magunkban - elsősorban érzelmi tudatosság révén - , hogy „miért” érezhetünk gyűlöletet. **Arun Mansukhani** pszichológiai traumákra szakosodott klinikai pszichológus megjegyezte, hogy saját magunkat mindig a más csoportokhoz viszonyítva, azoktól elhatárolva határozzuk meg. Ez az elhatárolódás, amely különböző elfogultságokra épül, megnyithatja az utat a diszkriminatív gondolkodás előtt.

Rendszerszintű gyűlölet

Jelena Jovanovic, az Európai Parlament rasszizmus elleni küzdelemmel és sokszínűséggel foglalkozó közös munkacsoportjának koordinátora mesélt arról, mennyi megbélyegzést szenvedett el romaként. **Federico Faloppa**, a University of Reading szociolingvisztika professzora azt hangsúlyozta, hogy a nyelv milyen döntő szerepet játszik világnézetünk kialakításában. Hétköznapi nyelvünk hemzseg a gyűlöletkeltésre alkalmas kifejezésektől: a nyílt rasszista szidalmaktól a dehumanizáló metaforáig és az ártatlannak tűnő, rejtett élű fordulatokig. Mindezek alkalmasak a „mi” és az „ők” szembeállításának megerősítésére.

Milyen jogi válaszok adhatók a gyűlöletre?

Nesrine Slaoui, a közösségi médiára szakosodott független újságíró és író a gyűlölet mint társadalmi osztályokon átívelő globális jelenség megnyilvánulásairól tartott előadást. Kiemelte az internetes kultúra, különösen az internetes megfélemlítés szerepét, valamint az algoritmusok társadalmi megkülönböztetéseket tükröző torzító hatását. Jogi szempontból **Daris Lewis-Recio**, az EQUINET (az egyenlőség előmozdításával foglalkozó nemzeti szervek európai hálózata) jogi és szakreferense a gyűlölet-bűncselekményeket és azok gyakori be nem jelentését elemezte. Ez az aggasztó tendencia jelentős fenyegetést jelent a demokráciák integritására.

2. nap: A gyűlölet mozgatórugóinak meghatározása

Szombaton a polgárok 12 kisebb csoportra osztva a mai társadalomban tapasztalható gyűlölet elsődleges mozgatórugóit és okait boncolgatták. Bár az egyes megbeszélések tartalma bizalmas maradt, az alábbi összefoglaló ismerteti a csoportokban felmerült egyes kulcsfontosságú és ismétlődő motívumokat.

A valahova tartozás igénye és az ismeretlentől való félelem

Az emberi természet egyik alapvonása a társadalmi csoporthoz tartozás természetes vágya. A magányból, a traumatikus gyermekkori élményekből, a nevelésből és az általános élettapasztalatokból fakadó elszigeteltség mély elidegenedést vált ki. A Covid19-világjárvány rávilágított arra, hogy az ismeretlentől és az

elszigetelődéstől való félelem felerősítheti a gyökértelenség érzését, az egyéneket a szélsőséges ideológiák és a radikalizálódás kockázata felé sodorhatja, és ezáltal fokozza a mások iránti ellenséges érzületeket. Emellett a bizonytalan társadalmi-gazdasági státusz nemcsak a kiszolgáltatottságot növeli, de felerősíti a - különösen a migránsoktól és a kisebbségektől való - félelmet is, fenntartva a kirekesztés és a gyűlölet körforgását.

A politikusok és politikai diskurzus szerepe

A politikusok jelentős szerepet játszanak a gyűlölet felkorbácsolásában, gyakran nem megfelelően állnak a kisebbségek igényeihez, és becsatornázzák az ellenük irányuló ellenséges érzelmeket. A nacionalista és populista diskurzus számos országban összetett kihívást jelent, még ha ezek súlya nem is feltétlenül egyformán jelentős minden uniós tagállamban. A gyűlöletbeszéd kézenfekvő eszköz lehet a politikusok számára céljaik - többek között választási ambícióik - megvalósításához, ami a politikai diskurzus túlzott leegyszerűsítéséhez vezet. A gyűlöletbeszéd banalizálásának tendenciája az európai polgárok jelentős részének tájékozatlanságára és az ismeretlentől való félelmére épül, elmélyíti a társadalmi szakadékokat és fokozza a polarizálódást.

Internetes zaklatás, anonimitás és félretájékoztatás a közösségi médiában

A közösségi platformok által biztosított névtelenség döntő szerepet játszik a gyűlöletbeszéd terjesztésében. E hálózatok kettős szerepet töltenek be e folyamatban: a félretájékoztatás és a dezinformáció csatornáiként szolgálnak, ugyanakkor hozzájárulnak a sztereotípiák terjesztéséhez, ami hangsúlyosabban érintheti a nőket, akik súlyos online zaklatásnak lehetnek kitéve. A valahova tartozás érzését kereső fiatalok jó eséllyel válnak az online gyűlöletbeszéd és zaklatás résztvevőivé és elsődleges áldozataivá is. A hamis és ellenőrizetlen információk jelentette kihívást súlyosbítják az algoritmusok torzító hatásai, amelyek visszhangokat és véleményborékokat képeznek, így online a saját nézeteinkkel találkozunk újra és újra, és ritkán kell szembesülnünk eltérő nézőpontokkal.

A gazdasági és társadalmi egyenlőtlenségek a gyűlölet katalizátorai

A gazdasági visszaesés és a társadalmi-gazdasági egyenlőtlenségek jelentős katalizátorai a gyűlölet fokozódásának, ugyanis a jogfosztottság érzését keltik. Az általános elégedetlenség, ami azzal az érzéssel társul, hogy a középosztály aránytalan terheket visel a válság miatt, és súlyos adók sújtják, tovább táplálja az ellenérzéseket. Ez a frusztráció átcsaphat a különböző csoportokkal - köztük a tehetetlennek vélt politikusokkal, a nagyvállalatokkal és a migránsokkal - szembeni gyűlöletbe.

A kulturális és történelmi örökség és annak továbbadása

Az egymással szembeni bizalmatlanság nem csupán külső probléma; hanem átszövi az európai társadalmak szerkezetét, fokozva a megosztottságot. Ahelyett, hogy értékelnénk eltérő háttereinket, megfigyelhető hogy a következő nemzedékekre is átöröklődik az egymás iránti bizalmatlanság. A bizalmatlanság választása gyakran könnyebb utat jelent, mint a „másság” elfogadása. Történelmi narratívákkal, többek között konfliktusokkal, háborúkkal átszőtt örökségünk számos rétege rakódik ránk különféle forrásokból az intézményi oktatás, a családi történetmesélés és a politikai retorika révén egyaránt. Ezek a narratívák alakítják a vélekedéseinket és a viselkedésünket, és olykor csak erősítik a megosztottságot, ahelyett, hogy áthidalnák azt. Még ma is észlelhetően hiányzik a kellő közös akarat annak meghatározásához, valójában mi köti össze az európaiakat.

3. nap: Tapasztalatscseré és tanúságtételek

Slaoui, újságíró és író.

Vasárnap öt felszólaló tanúskodott a 150 polgár előtt arról, hogyan váltak diszkrimináció áldozatává származásuk, nemük, bőrszínük, vallásuk vagy testi fogyatékoságuk miatt.

Íme néhány szó szerinti idézet: „A gyűlöletről kialakított szubjektív perspektíva alapvető fontosságú ahhoz, hogy feltárhassuk az indítékául szolgáló erőszakot. E megközelítés nemcsak segít mélyebben megérteni a jelenséget, hanem abban is segít, hogy hatékony megoldásokat dolgozzunk ki a felszámolására” - **Nesrine**

„A fogyatékosággal élő emberek gyakran ütköznek az értetlenség falába, az illetékes hatóságok nem mindig veszik komolyan őket. [...] A befogadóbb és tiszteletteljesebb társadalom előmozdításához alapvetően fontos, hogy másként gondolkodjunk és beszéljünk a fogyatékoságról” - **Kamil Goungor**, az Európai Hálózat az Önálló Életvitelért szakpolitikai és mobilitási munkatársa.

„Az antiszemitizmus nemcsak agresszió és gyilkosságok formáját ölti, hanem számos lépcsőfoka van, ideértve a sztereotípiákat, az előítéleteket és a lealacsonyítást is. Mindez mélységes magárahagyottságérzést vált ki, ami miatt az egyén befelé fordul és ördögi körbe kerül.” **Sacha Guttman**, a belgiumi zsidó diákok uniójának (UEJB) korábbi elnöke (2019-2023).

„A rasszizmus e formája a távoli múltba, az Európa, az USA és a Közel-Kelet gazdagságát megalapozó gyarmati korszakra nyúlik vissza. A mentalitások túlságosan lassan változnak. (...) Mindezek ellenére él bennem a remény, mert Önök itt vannak, és együtt tenni akarunk.” **Mireille Tsheusi-Robert**, belga író, coach és „közösségi” kutató

„Ha nem is sikerül egy ideális, gyűlölettől mentes világot létrehozni, felépíthetünk egy olyat, ahol a kirekesztés és a gyűlölet nem tud felülkerekedni, és ahol megszűnik a kirekesztettség.” - **Fabian Wichmann**, a németországi EXIT csoport tagjaként a szélsőjobboldali köröket elhagyók önkéntes segítőtje.

„Tegyük fel a kérdést magunknak: nem lehet-e, hogy nem is tudjuk, milyen tudatlanok vagyunk?”, javasolta **Robin Sclafani**, a CEJI főigazgatója. Az érzelmekben gazdag délelőtti ülés zárásaként **Tommaso Chiamparino**, a Jogérvényesülési és Fogyasztópolitikai Főigazgatóság (DG JUST) szakreferense leszögezte: „Nagy haladást értünk el: a kakofónia után kialakult az összhang - próbáljuk ezt az összhangot tovább éltetni!”

Kattintson [ide](#) a vasárnapi plenáris ülésről készült felvételek

Interjú Petrával (19 éves, Magyarországról)

Miért vettél részt a vitacsoportban?

„Először haboztam, eljőjtek-e, igencsak szkeptikus voltam, de aztán rájöttem, hogy ez nagyszerű alkalom arra, hogy megmutassam, ki vagyok és mit gondolok. Zsidó vagyok, és Magyarországon erős az antiszemitizmus, egyesek nyíltan vállalják rasszizmusukat és LMBTQI+-ellenes nézeteiket, ezért mesélni akartam arról, mi a helyzet Budapesten, ahonnan jöttem.”

Hogyan zajlottak az eszmecserék?

„Az én munkacsoportomba Magyarországról, Írországból, Franciaországból és Lengyelországból érkeztek a résztvevők. Beszéltünk többek között a magyarországi helyzetről, illetve a nőket a közösségi médiában fenyegető veszélyekről is. A közösségi médiában a nők nem úgy jelennek meg, mint amilyenek a valóságban. Inkább azzal szembesülnek, hogy a társadalom milyennek képzei el, illetve milyennek szeretné látni őket, ami nagyon nehéz helyzet.”

Mit emelnél ki a hétfvégéből?

„A vasárnapi tanúságtételeket. Mireille és Sacha rasszizmusról és antiszemitizmusról elmesélt történetei nagyon megindítóak voltak, mélyen megérintettek. Ez a vitacsoport olyan nemzetközi tér, ahol minden uniós ország képviselteti magát, hogy megérthessük a különböző nézeteket és véleményeket, és tanulhassunk belőlük. Nagyon fontos, hogy tanuljunk egymástól, és minél többféle véleményt meghallgassunk, hogy megismerjük és megvitassuk a gyűlölet témájával kapcsolatos más nézőpontokat.”

A hétfvége Sylvain szemüvegén keresztül

Sylvain grafikus animátor, aki vizuálisan jeleníti meg a vitacsoport megbeszéléseinek alakulását. Alább látható a vasárnapi plenáris üléssel kapcsolatos néhány benyomása:

Emlékeztető: a három ülészak célkitűzései

- **1. ülészak, április 5-7.:** Közös értelmezés kialakítása a gyűlölet fogalmáról és a polgári vitacsoport hatóköréről. A gyűlölet érzelmi és lelki hátterének feltárása, többek között külső előadók, tanúságtételek és szakértői vélemények megosztása és meghallgatása révén. A gyűlölet különböző kiváltó okainak és mozgatórugóinak azonosítása, valamint azon lehetséges fellépési területek kijelölése, ahol tenni lehet a társadalomban tapasztalható gyűlölet ellen.
- **2. ülészak, április 26-28.:** Az 1. ülészak munkájára építve a polgárok ötleteket dolgoznak ki arra vonatkozóan, hogy miként lehetne kezelni a társadalomban terjedő gyűlölet problémáját. Ezek az ötletek képezik az ajánlások tervezetét.
- **3. ülészak, május 17-19.:** A résztvevők tapasztalt facilitátorok, civil társadalmi segítők és tartalomszakértők támogatásával finomhangolják elképzeléseiket és ajánlásaikat. Végül az ötletekből megszületnek a végső ajánlások arra vonatkozóan, hogy miként lehet kezelni a gyűlöletet Európában.